

**Komitet pravnika za ljudska
prava – YUCOM
Lawyers Committee for
Human Rights – YUCOM**

**Forum za etnicke
odnose – FER
Forum on Ethnic
Relations – FER**

IDEJNI PROJEKAT AMANDMANA

OSNOVI POLITICKE PLATFORME DEMOKRATSKE DECENTRALIZACIJE NA KOSOVU I METOHIJI I JACANJA SAMOUPRAVE LOKALNIH, NACIONALNIH I REGIONALNIH ZAJEDNICA

**(POLAZECI OD: REZOLUCIJE SB 1244, UREDBE O SAMOUPRAVI OPŠTINA
NA KOSOVU Unmik br. 2000-45) I UREDBE O USTAVNOM OKVIRU ZA
PRIVREMENU SAMOUPRAVU NA KOSOVU Unmik br. 2001-9.**

PRILOZI:

**PREDLOG UREDBE O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O SAMOUPRAVI OPŠTINA NA KOSOVU,
PREDLOG UREDBE O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O USTAVNOM OKVIRU ZA PRIVREMENU
SAMOUPRAVU NA KOSOVU I
PREDLOG UREDBE O INSTITUCIJAMA I PROCEDURAMA OSTVARIVANJA PRAVA NA SAMOORGANIZOVANJE
I SAMOADMINISTRIRANJE ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA NA KOSOVU.**

**PROJEKT
IZGRADNJA I RAZVOJ LOKALNE
SAMOUPRAVE NA KOSOVU I METOHIJI
YUCOM/FER, Beograd, Juli - Oktobar 2002.**

Rezime: Uspostavljanje i jačanje *lokalne demokratije*, preduslov je za trajnu stabilizaciju i uspešnu izgradnju institucija na Kosovu i Metohiji. To posebno podrazumeva jasnu i politički strategiju i odlucne akcije usmerene, sa jedne strane, na decentralizaciju vlasti, a sa druge, na složene procese samoorganizovanje, samoadministriranje, kao i izgradnje struktura i institucija demokratske samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

Polazeci od toga, a u kontekstu realizacij projekta *Izgradnja i razvoj lokalne samouprave na Kosovu i Metohiji*, članovi ekspertskeg tima YUCOM/FER - u sastavu *Biljana Kovacevic-Vuco*, predsednica, Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM), Beograd; *dr Dušan Janjic*, koordinator Foruma za etnicke odnose (FER), Beograd; *prof. dr Stevan Lilic*, profesor Pravnog fakulteta u Beogradu; *mr Dejan Milenkovic*, YUCOM; i *Milan Simic*, YUCOM (sekretar), sa saradnicima: *Elisabeth Naucner*, šef administracija Alandskih Ostrva, *dr Dušan Celic*, Pravni fakultet u Prištini, *Vladimir Cucic* i *dr Srdjan Bogosavljevic*, direktor SMMRI, izradili su dokument *Osnove strategije* koji se odnosi na:

a) decentralizaciju Kosova i Metohije, sa jedne i b) na jačanju samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

Pitanja koje se posebno obraduju u okviru *Osnova strategije* odnose se na: lokalnu demokratiju; lokalnu samouravu; nacionalne zajednice; regionalne zajednice; grad; Skupštinu Kosova, kao i na izradu Modela normativnog akta samourave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

I. UVOD

I.1. Politicka i bezbednosna stabilnost. Politicka i bezbednosna stabilnost na Kosovu i Metohiji zahteva izgradnju stabilnih i kredibilnih socijalnih, politickih i pravnih institucija. Uspostavljanje i jaccanje lokalne demokratije preduslov je za ostvarivanje ovih ciljeva.

Za promovisanje lokalne demokratije na Kosovu, osim decentralizacije "centralne" vlasti, neophodno je i uvodenje i jaccanje struktura i institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica, ali isto tako i uvodenje i jaccanje određenih funkcionalnih aspekata vodenja javnih poslova (public policy) ne samo lokalnih zajednica (npr. opština), vec i posebnih oblika sub-lokalnih (npr. mesna zajednica) i supra-lokalnih (npr. regionalna zajednica, grad) zajednica. Pri tome, mora se posebanu uložiti napor ka stvaranja i održavanja uslova za promociju i implemenaciju principa multi-etnicnosti, multi-kulturalnosti i multi-konfesionalnosti, pre svega u odnosu na pripadnike nacionalnih zajednica.

Polazeci od relevantnih dokumenata, pre svega, *Rezolucije 1244/99* Ujedinjenih nacija i *Uredbe UMNIK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu*, sa jedne strane, i politickih cinjenica kao što su rezultati lokalnih izbora 2000. godine, odnosno rezultati izbora za Kosovsku samoupravu 2001. godine, sa druge, prozilazi da je u ovom trenutku pitanje decentralizacije vlasti, odnosno stvaranje uslova za izgradnju institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica, pitanje od izuzetnog znacaja koje se mora urgentno artikulirati i rešiti. Znacaj lokalnih izbora 2000. godine bio je u tome što su uspostavljene prve institucije lokalne samouprave na Kosovu nakon uspostavljanja privremene uprave UN. Medjutim, na ovim izborima *nije ucestvovala srpska nacionalna zajednica*. U skladu sa novim okolnostima i potrebama dalje izgradnje, za sada privremenih institucija na Kosovu, mora se odlucno krenuti u pravcu definisanju nove i neposredne uloge gradana i nacionalnih zajednica i jaccanja njihovog poverenja u lokalnu samopuravu kao oblik neposredne demokratije.

I.2. Decentralizacija i prenos vlasti. U današnjoj situaciji treba realno projektovati i sinhronizovati *proces prenosa vlasti*, koja je na Kosovu sada centralizovana na nivou UMNIK-a, kako bi na lokalom nivou postojali "receptori" koji bi, osim organizacionih i funkcionalnih, imali i politicki i društveni kapacitet i sposobnost da, pre svega, uspostave institucije lokalne samopurave, ali isto tako da podrže i promovišu opšte i lokalne procese

demokratizacije i neposredno učešće građana u vođenju javnih poslova i razvijanju svesti o odgovornosti pojedinaca i zajednica - nezavisno od političke, etničke, kulturne ili konfesionalne provinijencije - za budućnost Kosova. U procesu decentralizacije i izgradnje institucija samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica mora se uvažiti činjenicu multi-etnicnosti i snažne etničke distance koja postoji među građanima na ovom području. Zbog toga, rešenja ovih pitanja moraju biti u funkciji jačanja međusobnog poverenja.

Da bi se efikasno izvršila decentralizacija i započeo proces izgradnje samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica u okviru privremene samouprave Kosova kao entiteta pod privremenom međunarodnom upravom, potrebno je da se obezbede ubedljive bezbednosne, političke, administrativne, ekonomske i kulturne garancije Albancima, ali i Srbima i drugim nacionalnim zajednicama na Kosovu. Polazeći od stava da su nacionalne zajednice integralni deo multietničkog društva i aktivan činilac verskog, kulturnog i jezičkog pluralizma odnosno interkulturalizma na Kosovu, a i u Republici Srbiji, potrebno je da se zaštiti i garantuje ostvarivanje prava i sloboda svih građana, a naročito pravo na nacionalnu posebnost pripadnika nacionalnih zajednica i to na nivou međunarodnih standarda, naročito onih sadržanih u: Povelji Ujedinjenih Nacija i Univerzalnoj deklaraciji o pravima čoveka (1948); Međunarodnim paktovima o ljudskim pravima (1966); Međunarodnoj konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1966); Konvenciji UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete (1960); Konvenciji UN o pravima deteta (1989); Deklaraciji UN o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etničkim, verskim i jezičkim manjinama (1992); Okvirnoj konvenciji Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina (1994); Evropskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima (1992); Završnom aktu KEBS iz Helsinkija (1975), Zaključnom dokumentu Madridskog sastanka (1983), Zaključnom dokumentu Beckovog sastanka (1989), Dokumentu sa drugog sastanka Kopenhagenske konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS (1990), Pariskoj povelji za novu Evropu (1990), Helsinškom dokumentu (1992) i drugim odgovarajućim dokumentima OEBS.

Ovaj proces mora teći u skladu s Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999) od 10. juna 1999. godine i Ustavnim Okvirom za privremenu samoupravu, od 15. maja 2001. godine, učešće međunarodne zajednice, naročito UNMIK i KFOR u vršenju vlasti, odnosno obezbeđivanju mira i sigurnosti, aktivno angažovanje UNMIK, samoupravnih institucija Kosova i Srbije u obezbeđivanju međunarodno priznatih ljudskih prava i sloboda, kao i u stvaranju posebnih ustanove delotvornog učešća svih nacionalnih zajednica, kao dela miroljubivog i demokratskog društva, u javnom životu Kosova i Republike Srbije. Rezultat je, dostizanje, korak po korak, visoki stepen demokratske samouprave Kosova, kao i stabilizacija regiona Jugo-istočne Evrope i

uspostavljanje saradnje Beograda i Prištine, uz jačanje regionalne saradnje Albanije, Crne Gore, Makedonije, Srbije i Kosova.

I.3. Normativni okvir. Konacno, pri koncipiranju radnog *Modela normativnog akta* ("nacrt zakona") o decentralizaciji i izgradnji samouprave lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica na Kosovu i Metohiji, mora se operativno poci od Ustavnog okvira Privremene samouprave Kosova (UMNIK, 15. maj 2001).

II. LOKALNA ZAJEDNICA

II.1. Demokratska samouprava. Mirnim i demokratskim sredstvima, ukljucujuci i loklane referendume, uspostavljena efikasna lokalna samouprava, s jedne, i geografskim, ekonomskim, demografskim, kulturnim, istorijskim i etnickim karakteristikama primerena administrativna i teritorijalna organizacija Kosova, ukljucujuci i mogucu regionalizacija, s druge strane, su snažni instrumenata zaštite prava i sloboda nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika, garantovanih u poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova. Polazeci od realnih potreba razvoja demokratske samouprave, uspostvaljanja i jačanja medjetnickog povrenja i saradnje, kao i ostvarivanja slova i duha Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova potrebno je, kroz dogovereni proces, razviti samoupravu lokalnih, nacionalnih i regionalih zajednica, ukljucujuci i samoupravu srpske nacionalne zajednice koja polazi od prava na samo-organizovanje i sam-oadminsitriranje. U realizaciji Strategije decentralizacije i izgradnji demokratske samouprave na Kosovu, bazicne jedinice lokalne samouprave bile bi: a) mesna zajednica i b) opština.

II.2. Mesna zajednica. Osnovna jedinica privremene demokratske samouprave Kosova je mesna zajednica.

Mesna zajednica je *oblik mesne samouprave* koji se osniva za jedno naseljeno mesto, više povezanih malih naselja ili za deo veceg naselja koje, u odnosu na ostale delove, cine zasebno razgranicenu manju celinu (npr. zaseok u ruralnim ili kvart u urbanimi podrucjima). Mesna zajednica se osniva kao *oblik neposrednog ucestvovanja gradana u odlucivanju o lokalnim poslovima*.

Inicijativu za osnivanje mesne zajednice mogu dati gradani na zborovima, njihove organizacije i udruženja, savet mesne zajednice, opštinska ili drugi organi i organizacije (određeni statutom opštine).

Organi mesne zajednice su:

a) **Zbor gradana** - kao oblik neposrednog učešća u donošenju odluka (s tim što bi se pojedine odluke donosile uz konsultaciju sa odgovarajućim *vecem nacionalnih zajednica*).

b) **Savet mesne zajednice**, čiji se članovi biraju na zboru građana).

c) **Lokalna kancelarija** - kao izvršni organ.

Mesna zajednica ima svojstvo **pravnog lica**.

Prilikom definisanja i preciziranja nadležnosti mesne zajednice neophodna je **posebna saradnja sa UMNIK-om** kako bi tačno i precizno bilo određeno koji se poslovi trajno prenose ili privremeno poveravaju na vršenje mesnoj zajednici. Tako bi se definisali poslovi koji ulaze u delokrug trajno **prenetih nadležnosti** na mesne zajednice, od poslova koji ulaze u delokrug **ad-hoc poverenih nadležnosti** mesnoj zajednici. Ovo iz razloga što ne treba isključiti mogućnost da drugi (npr. viši) nivoi lokalne samouprave (npr. opština) mogu mesnoj zajednici poveriti obavljanje pojedinih poslova iz sopstvenog samoupravnog (npr. opštinskog) delokruga, a koji su od neposrednog ili svakodnevnog uticaja na život i rad građana na području neke mesne zajednice. Za poslove iz prenetog i poverenog delokruga, sredstva bi se obezbeđivala iz budžeta opštine.

II.3. Opština. Opština je jedinica lokalne samouprave koja se, po pravilu, osniva za područje više naseljenih mesta koja predstavljaju prirodnu, ekonomsku i društvenu celinu i koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva.

Opština ima svojstvo **pravnog lica**.

Statutom opštine bliže se uređuju pitanja ovlašćenja i načina rada organa opštine, oblici neposrednog odlučivanja građana o poslovima od lokalnog značaja, osnivanje i rad mesnih zajednica, oblici saradnje sa drugim opštinama, udruživanje u šire regionalne zajednice i druga pitanja. Osim toga, statutom opštine uredila bi se i pitanje koji poslovi spadaju u izvorni, a koji u trajno preneti, odnosno privremeno povereni delokruga rada i nadležnost.

II.4. Prenete nadležnosti i povereni poslovi.

Prenošenje nadležnosti i poveravanje poslova Privremene lokalne samouprave Kosova na opštine značajan je faktor decentralizacije i dekoncentracije, posebno što bi jedan deo UMNIK-ovih nadležnosti mogao biti prenet na opštine kao jedinice lokalne samouprave.

a) Trajno **prenete nadležnosti na opštine** bili bi:

- obrazovanje organa, organizacija i službi za potrebe opštine i uređivanje njihove organizacije i rada;
- osnivanje ustanova i organizacije u oblasti obrazovanja, zdravstva i socijalnih službi, decije zaštite, fizicke kulture i sporta kojim bi bile zadovoljene potrebe za opštim i strucnim obrazovanjem, kulturom i umetnošću, potrebama zaštite jezika zajednica, razvoja zdravstva i socijalnih službi na teritorij opštine i dr;
- staranje o zaštiti covekove okoline i unapređenju turizma i transporta;
- donošenje planova i programa razvoja i urbanistickih planova kao i akata njihovog sprovođenja;
- uredenje i obezbedenje razvoja komunalnih delatnosti
- saradnja u ostvarivanju i kontroli poreske politike
- staranje o organizaciji opštinskih (lokalnih) sudova i njegovom delovanju i
- unapređenje sastava i delovanja lokalne policije.

b) **Povereni poslovi** su poslovi iz okvira prava i dužnosti Privremene lokalne samouprave Kosova koji se poveravaju opštini na vršenje. Poveravanje ovih poslova može se vršiti u interesu efikasnijeg i racionalnijeg ostvarivanja prava i dužnosti gradana i zadovoljavanja potreba od neposrednog interesa za lokalno stanovništvo.

II.5. Lokalna policija. Za održavanje javnog reda i mira na podrucju opštine, od izuzetnog je znacaja postojanje **lokalne (multi-etnicke) policije**. Lokalna policija bi obavljala određene poslove od interesa za lokalnu zajednicu, a narocito održavala javni red i mir, komunalni red, zatim obasvljala regulaciju lokalnog saobracaja, zaštitu od požara i obezbedenje imovine i objekata. U cilju realizacije procesa pomirenja i jacanja medusobnog poverenja, u opštinama koje imaju više od $xy\%$ multietnickog stanovništva, lokalna policija bila bi i sama multietnicka, .

Organi opštine su:

- a) **Skupština opštine** - kao predstavnicko telo gradana opštini.
- b) **Opštinska vlada** - izvršni organ opštine.

U opštinama kojima više od $xy\%$ cini cine pripadnici nacionalnih zajednica, Skupština opštine bila bi **dvodoma** i cinila bi je: a) **opštinsko Vece gradana lokalne samouprave** i b) **opštinsko Vece mesnih i nacionalnih zajednica**.

Nacionalne zajednice bi morale imati i zadovoljavajuci (odgovarajuci) procenat učešća u opštinskoj Vladi, upravi, javnim preduzecima i ustanovama. Organi opština u svom radu i odlucivanju bili bi dužni da u vezi sa pitanjima od znacaja za slobode i prava pripadnika

nacionalnih zajednica konsultuju Veca nacionalnih Zajednica (na primer prilikom imenovanja školskih odbora i drugim sličnim slučajevima).

III. NACIONALNA ZAJEDNICA

III.1. Demokratski izbori. Institucije **samoorganizovanja i samoadministriranja, odnosno samouprave nacionalnih zajednica** bile bi uspostavljene na osnovu demokratskih izbora. Na ovim izborima, sprovedenim u svakoj od nacionalnih zajednici pod kontrolom OEBS, bili bi izabrani predstavnici nacionalnih zajednica za tela nacionalnih zajednica koje bi delovala pored oblasti oblastima utvrđenih u poglavlju 4. *Ustavnog okvira za privremenu samoupravu Kosova* i u drugim oblastima od značaja za ostvarivanje:

- prava na samoorganizovanje i samoadministriranje;
- prava na službenu upotrebu maternjeg jezika;
- prava na korišćenje nacionalne zastave i drugih simbola;
- sistem obrazovanja, kulture, informisanja i sporta, vodeći računa o vrednostima i potrebama doticne nacionalne zajednice;
- proporcionalna zastupljenost u komandnom kadru u profesionalnim vojnim i policijskim jedinicama, kao i u drugim javnim službama;
- pravo na ubiranje samodoprinosa radi samofinansiranja uz pravo na finansijsku pomoć iz budžeta Kosova;
- pravo na međunarodnu saradnju, a u okviru nadležnosti privremene samouprave Kosova.

III. 2. Politicko-pravni osnov. Sa pravnog i politickog stanovišta, polazište za ostvarivanje proklamovanih ciljeva je obrazovnje oblika samouprave nacionalnih zajednica, state tim što bi osnovni oblici ovog organizovanja bili: a) Vece nacionalne zajednice i b) Savez nacionalne zajednice.

Uspostavljanje ovih tela omogućava vertikalno i horizontalno povezivanje pripadnika nacionalne zajednice, odnosno nacionalnih, manjinskih samouprava. Takvo rešenje je primereno nacelu decentralizacije demokratske vlasti kao i poimanju autonomije koje je prihvaceno u *Rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999)* i *Ustavnom Okviru za privremenu samoupravu Kosova*. Ovakvom autonomijom jaca se znacaj oblast civilnog društva, a gradjanima - pripadnicima manjinske zajednice - omogućava se da vrše svoja prava i slobode.

III.3. Vece nacionalne zajednice. Nacionalna zajednica može da osniva Vece nacionalne zajednice kao javna tela nacionalne samouprave. Vece se osniva za teritoriju naselja (mesne zajednice), opštine ili grada.

Vece ima svojstvo *pravnog lice*. Ono se osniva i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge društvene organizacije i udruženja građana.

Vece donosi svoj *statut* kojim se, u skladu sa *Ustavnim okvirom za privremenu samouparvu*, odgovarajucim normativnim ili drugim aktima, precizira između ostalog i:

- naziv, sedište i simbol Veca;
- nadležnost Veca i način njegovog delovanja;
- organizacija Veca (vrste, sastav i ovlašćenja glavnih i pomoćnih organa i radnih tela);
- način izbora za sve organe i tela;
- način finansiranja Veca i raspolaganja sredstvima i materijalnim dobrima;
- organizovanje, finansiranje i način rada prosvetnih, kulturnih i drugih ustanova koja osniva Vece;
- druga pitanja (lokalni praznici nacionalne zajednice, priznanja koja dodeljuje Vece nacionalne zajednice i sl.).

Nadležnost Veca je a) da predstavlja nacionalnu zajednicu i b) da bira ili organizuje izbore za predstavnike nacionalnih zajednica u telima predviđenim zakonom ili odgovarajucim aktima.

Vece učestvuje u kreiranju politike, u donošenju i sprovođenju odluka iz sledećih oblasti:

- opšte i stručno obrazovanje;
- kulturu i umetnost;
- upotrebu jezika nacionalne zajednice;
- zaštitu čovekove okoline;
- lokalno planiranje;
- usmeravanje komunalne i stambene politike lokalne zajednice;
- brigu o prirodnim resursima;
- ekonomski razvoj lokalne zajednice;
- razvoj zdravstva i socijalnih službi u lokalnoj zajednici;
- saradnja u ostvarivanju i kontroli poreske politike;
- unapređenje turizma i transporta; staranje o organizaciji sudstva i njegovom delovanju u skladu s zakonom;
- unapređenje sastava i delovanja lokalne policije.

Na teritoriji jedne opštine ili jednog grada može postojati *samo jedno* Vece iste nacionalne zajednice.

III.4. Savez nacionalne zajednice. Veca nacionalne zajednice mogu se na nivou regionalno zajednice i (ili) Kosova udružiti u Savez nacionalne zajednice.

Savez nacionalne zajednice je pravno lice koje se osniva i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge društvene organizacije i udruženja građana.

Na nivou Kosova, odnosno regionalne zajednice može postojati samo jedan Savez iste nacionalne zajednice.

III.5. Regionalna saradnja. S obzirom da su teritorijalna i nacionalna pitanja u jugoistočnoj Evropi tesno povezana, a i da svako od njih ima svoje lokalne ali i regionalne reperkusije, potrebno je da se Albancima i Srbima obezbedi sigurnost slobodne međualbanske i međusrpske saradnje i integracije, uz poptuno poštovanje postojećih državnih granica odnosno uz garantovanje državnog terirorijalnog integriteta.

U mirovnom procesu jacaanja regionalne stabilnosti i saradnje svoje odgovornosti imaju Srbija i Kosovo, Crna Gora, Makedonija i Albanija. Prvi cilj ove saradnje je da se stvore zajednicki instrumenti regionalne bezbednosti i da se ceo region ukljuci u Partnerstvo za mir.

Strateški, dugorocni razvojni interesi Srbije i drugih zemalja Regiona, a to su:

- Ukidanje dominacije svake ekspanzionisticke vlasti i “velikonacionalnih” ambicije;
- Kontrola i marginalizacija destabilizujucih politickih i etnickih probleme i sukobe koji decenejima iscrpljuju ljudske i materijalne resurse Regiona;
- Olaškavanje, kroz realizaciju konkretnih projekata u okviru Pakta stabilnosti i programa SECI, unutar-regionalnu integraciju, i, kroz proces stabilzacije i asocijacije, ukljucivanje u EU.

Kratkorocni i srednjorocni interesi regionalne saradnje su:

- Stabilizacija i demokratizacija Kosova i sprecavanje novih sukoba.
- Pobljšanje položaja nacionalnih zajednica i zaštita prava i sloboda njihovih pripadnika, razvoj kulturne, informacione i ekonomske saradnje unutar multietnickog društva kao celine, u okviru nacionalnih zajednica, u

okviru etniciteta razdvojenih državnim granicama i među različitim etnicitetima Regiona.

- Uspostavljanje zajedničkih standarda u pogledu državljanstva, zaštite ljudskih i manjinskih prava.
- Kontrola migracionih kretanja, nezakonitog rada (na primer, uvođenjem kontrole na granicama uz istovremeno lakše kretanje onih koji imaju dozvole boravka na bazi rada) i statusa izbeglica.
- Suzbijanje terorizma i organizovanog kriminala.

IV. REGIONALNA ZAJEDNICA

IV.1. Regionalna zajednica. Regionalna zajednica je zajednica opština kao institucionalni oblik ostvarivanja prava na samoupravu. Pravo na ostvarivanje samouprave je potencijalno pravo koje nosioci ovog prava koriste ukoliko to žele i ukoliko ispune određene uslove koje bi mogli proizadi iz Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu. Regionalne zajednice su instrument integracije i osnovni oblik zaštite protiv etnicke podele Kosova i Metohije. *To bi značilo da je regionalno samoorganizovanje pravo, ali ne i obaveza.*

Okvir ili odgovarajući akti utvrđuju sledeća pitanja: *ko su nosioci prava na regionalno samoorganizovanje, postupak ostvarivanja prava, nadležnosti i ovlašćenja regionalne zajednice, pravne akte koje donose regionalne zajednice, organi regionalne zajednice, odnosi regiona sa centralnom vlašću i finansiranje regiona.*

Nosioci prava na regionalno samoorganizovanje treba da budu one susedne opštine odnosno građani tih opština, koji zbog međusobne povezanosti uslovljene ekonomskim, saobraćajnim, geografskim, istorijskim, kulturnim i tradicionalnim vezama smatraju da određene poslove mogu da obavljaju efikasnije zajedno, a ne odvojeno ili preko centralnih organa vlasti. Znači, nosioci prava na regionalno organizovanje su zajednice opština.

Uspostavljanje, određivanje teritorije, definisanje funkcija kao i drugih pitanja od značaja za regionalnu zajednicu bice određeni aktom nadležne vlasti. Odgovarajućim aktom nadležne vlasti bio bi utvrđen minimalni broj opština i (ili) stanovnika opština koji mogu formirati jedan region. Okvirom ili drugim odgovarajućim aktom bili bi predviđeni uslovi i postupak eventualnih promena granica regiona.

IV.2. Nadležnost regionalne zajednice. *Odgovarajućim aktima* nadležne vlasti određuje se *nadležnost centralne vlasti*, kao i *nadležnost opština*. Druga područja

nadležnosti, obim nadležnosti kao i vrste ovlašćenja koja su Odgovarajucim aktom taksativno nabrojana u kompetenciji su regionalne zajednice.

Imajući u vidu različiti stepen razvijenosti pojedinih delova Kosova, kao i različite razloge za ostvarivanje regionalnog samoorganizovanja (mogu pretegnuti kulturno-istorijski nad ekonomskim razlozima i obrnuto) buducim regionalnim zajednicama trebalo bi da bude ostavljeno da iz ponudnog kataloga preuzmu nadležnosti koje im odgovaraju, što regioni, svaki pojedinačno, utvrduju svojim statutima. Preuzimanje novih nadležnosti sa spiska mogućih smatra se kao donošenje novog statuta i cela procedura proširivanja nadležnosti (ili smanjivanja) odvija se na način na koji se usvaja statut.

Odgovarajucim aktom nadležne vlasti se zapravo određuje do kog stepena u samoorganizovanju mogu da idu regioni. Na ovaj način postiže se fleksibilnost, kao i raznovrsnost tipova regionalnih zajednica.

Regionalna zajednica bi imali nadležnost u sledecim oblastima:

- utvrđivanju regionalnih organa i službi;
- utvrđivanje izvora prihoda;
- upravljanje regionalnom imovinom;
- industrija regionalnog znacaja;
- poljoprivreda, stocarstvo i šumarstvo;
- regionalni putevi, mostovi, rečni tokovi, lov, ribolov, melioracija i navodnjavanje;
- regionalni drumski, rečni i eventualno železnički saobraćaj;
- regionalno planiranje i uređivanje prostora;
- javni radovi regionalnog znacaja;
- zdravstvena služba regionalnog znacaja;
- prosveta i kultura regionalnog znacaja i
- regionalna policija
- regionalni, drugostepeni sudovi.

IV.3. Ovlašćenja i pravni akti. Regionalne zajednice treba da raspolazu normativnim, izvršnim, upravnim ovlašćenjima uz mogućnost sudskih ovlašćenja.

U domenu svojih izvornih (isključivih) zakonodavnih ovlašćenja zakonski akti koje donosi regionalne zajednice podležu ustavnoj kontroli od strane posebnog veća Vrhovnog suda Kosova (special panel).

U domenu u kome regioni donose zakone u cilju izvršavanja državnih zakona (situacija kada im centralna vlast delegira ovlašćenja regulisanja pojedinog pitanja ili kada putem

okvirnih zakona dodeljuje pravo bližeg regulisanja neke materije) takvi akti regiona podležu i kontroli zakonitosti koju vrši Ustavni sud Kosova.

U domenu u kome se vrši delegacija izvršnih i upravnih ovlašćenja pravo centralne kontrole zadržavaju centralni organi.

Za sve druge akte koje donose organi regionalnih zajednica primenjuju se uobicajni nacini sudske i druge kontrole.

IV.4. Organi regionale zajednice. Organi regionalne zajednice su *skupština, vlada, organi uprave, sa mogućnošću formiranja sudova*. Regionalne zajednice mogu osnivati i druge organe, tela i komisije koji su im potrebni u vršenju njihovih nadležnosti.

a) *Skupštinu regionalne zajednice* biraju građani sa pravom glasa na teritorije regiona. Postupak izbora utvrđuje zakonom skupština regiona.

b) *Izbor vlade, organa uprave, drugih organa i tela*, kao i njihova nadležnost utvrđuju se zakonom regiona.

Regioni su dužni da se drže osnovnih načela i principa izbora vlasti utvrđenih Okvirom i odgovarajućim aktima.

IV.5. Odnosi sa organima Privremene samouprave na Kosovu. Odnosi između regionalne zajednice i centralne vlasti ogledaju se u: a) učešću regionalne zajednice u organima Privremene samouprave; b) principu jedinstva i c) principu solidarnosti.

Formiranje regionalnih zajednica u procesu decentralizacije mora biti u skladu sa Ustavnim okvirom. Ovaj princip odnosi se i na decentralizaciju pravnih izvora. Specijalni predstavnik može doneti poseban akt o verifikaciji.

Ovo se potvrđuje sledecim rešenjima:

- statut regiona potvrđuje Skupština Kosova, s tim dok se ne steknu uslovi da statut potvrdi Skupštine Kosova kao organ samouprave to spada u nadležnost Specijalnog predstavnika UN za Kosovo;
- Kontrolu saglasnosti statuta regionalnih zajednica sa odredbama Ustavnog okvira vrši Posebno veće Vrhovnog suda Kosova.
- opšti akti (regulative) koje su u isključivoj nadležnosti regiona moraju biti u saglasnosti sa aktima nadležne vlasti i podležu kontroli Posebnog veća Vrhovnog suda Kosova;
- princip supsidijernosti u primeni propisa u slučaju postojanja regionalnog i centralnog propisa prednost u primeni ima regionalni propis. Međutim u slučaju sukoba između propisa regionalne vlasti i

propisa centralne vlasti, primenjivace se propis centralne vlasti do odluke posebnog veca Vrhovnog suda Kosova;

- pravni položaj gradana mora biti jedinstveno regulisan za teritoriju celog Kosova i nijedna regionalna zajednica ne može donositi propis niti njegov organ sprovesti mere u vršenju svojih nadležnosti kojima bi se ograničavale slobode i prava gradana utvrđene Okvirom ili odgovarajućim aktima, a posebno one slobode koje se odnose na slobodu kretanja, nastanjivanja i zaposlenja i imovinskih prava;
- uvodi se postupak harmonizacije pravnih propisa regionalnih zajednica putem donošenja zakona kojima će se utvrditi neophodna načela za usklađivanje propisa regionalnih zajednica u materiji iz njegove nadležnosti. Neophodnost primene postupka harmonizacije utvrđuje Skupština Kosova glasanjem u oba doma posebno, pri čemu je potrebno postići apsolutnu većinu u oba doma;
- regioni mogu međusobnu saradnju urediti sporazumom ;
- federalizacija regionalnih zajednica ni u kom slučaju nije dozvoljena a svi sporazumi o saradnji između regiona (izuzev onih kojise odnose na upravljanje i rad sopstvenih službi) podleže potvrđi od strane Skupštine Kosova na isti način kao i postupak harmonizacije;
- nijedno svoje pravo regionalna zajednica ne može vršiti na štetu drugog regiona;
- centralna vlast raspolaže pravom neposredne intervencije u cilju ocivanja jedinstva Privremene samouprave na Kosovu i jedinstva pravnog poretka, zaštite prava drugih regionalnih zajednica i radi zaštite opšteg interesa. Odluku o postojanju takve potrebe donosi Skupština Kosova apsolutnom većinom glasova u oba doma.

IV.6. Princip solidarnosti. Princip solidarnosti je ustavni princip koji proizilazi iz principa jedinstva države i principa jednakosti i pravčnosti. Neophodnost uvođenja principa solidarnosti nametnuta je činjenicom nejednakog nivoa razvijenosti delova Kosova. Na ovaj način sprečava se formiranje regionalne zajednice na osnovama regionalnog egoizma. Radi ostvarenja ovog principa trebao bi biti uveden *Fond za ujednačen razvoj regiona* i *Savet za društveno i ekonomsko planiranje opšteg karaktera*.

IV.7. Finansiranje regiona. Okvirima ili odgovarajućim aktima utvrđuju se sopstveni izvori finansiranja regionalnih zajednica. To bi bili oni izvori koje im delimično ili potpuno prepuste centralna vlast, sopstveni izvori prihoda, kao i sredstva iz Fonda za ujednačen razvoj. U regulisanju ovog pitanja neophodno je voditi računa da regioni

sopstevne izvore prihoda ne utvrduju novim oporezivanjem gradana, jer bi onda cenu politicke autonomije platili gradani.

IV.8. Regionalne zajednice *preko Doma regionalnih, nacionalnih i lokalnih zajednica* obezbedile bi svoje ucešce u organima Privremene samouprave na Kosovu.

V. GRAD

V.1. Grad. Grad je jedinica lokalne samouprave koji predstavlja prirodnu, urbanu i društvenu celinu i koje ima *više od 10.000 stanovnika*. U sastav grada pored užeg gradskog podrucja, mogu biti ukljucena i prigradska naselja koja sa gradom cine takvu prirodnu i društvenu celinu koja je povezana svakodnevnim potrebama stanovništva koje su od lokalne važnosti.

V.2. Nadležnost grada. *Prenete nadležnosti* na grad u principu bi se poklapale bi se sa nadležnostima opština, a eventualno bi bile proširene onim nadležnostima koje su specificne i karakteristicne za urbane sredine. Gradovi mogu imati i poslove koji su im povereni na vršenje od strane opštine.

V.3. Ograni grada. U pogledu organa zadržala bi se *ista klasifikacija organa* kao i kod opština odnosno a) gradska vlada i b) gradska skupština.

Skupština bi bila dvodoma pod istim uslovima kao i Skupština opštine što važi i za ucešce nacionalnih zajednica u u gradskoj vladi.

VI. DVODOMNA SKUPSTINA KOSOVA

VI.1. Privremena samouprava na Kosovu. Ovaj oblik decentralizacije funkcija i prenošenja nadležnosti na lokalnu samoupravu, kao i potreba za unapređenjem multietnicke saradnje na nivou Privremene lokalne samouprave na Kosovu, namece potrebu da se u perspektivi razmišlja o uvođenju dvodome Skupštine Kosova odnosno *Doma regionalnih, nacionalnih i lokalnih zajednica* u kosovsku Skupštinu.

VI.2. Dvodomna skupština. *Skupština Kosova sastojala bi se od dva Doma:* a) Doma gradana b) Doma lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica.

VI.2.1. Dom gradana. U Dom gradana bili bi predstavljeni svi gradani u skladu sa nacelom "jedan covek – jedan glas" i uz primenu korektivnog principa utvrdjenog Ustavnim okvirom, ovaj dom bi imao opštu nadležnost.

VI.2.2. Dom lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica. Dom lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica predstavljalo bi regionalne zajednice i učestvovalo bi u odlučivanju samo u određenim slučajevima. Članovi Doma lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica birali bi se na dva načina. Po jedan predstavnik iz svakog regiona bio bi imenovan iz postojećeg sastava skupština u regionu, a ostali bi bili birani zavisno od broja građana koji imaju pravo glasa u svakom regionu. Dom lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica predstavlja drugi dom koji učestvuje u radu Skupštine Kosova sa pravom odlučivanja u onim pitanjima koja se tiču statuta i ovlašćenja ovih zajednica. ge odbijanja.

VII. IZRADA MODELA NORMATIVNOG AKTA O SAMOUPRAVI LOKALNIH, NACIONALNIH I REGIONALNIH ZAJEDNICA

VII. 1. Model normativnog akta. Osnovi strategije decentralizacije i izgradnje lokalne samouprave na Kosovu poslužio bi kao osnova za izradu modela ("nacrt zakona") Normativnog akta o samoupravi lokalnih, nacionalnih i regionalnih zajednica na Kosovu i Metohiji. U tu svrhu obrazovao bi se i poseban ekspertski tim pravnih i drugih stručnjaka, koji bi relativno kratkom roku izradili Model.

VII.2. Stručna rasprava. U cilju realizacije Strategije i pokretanje procedure usvajanja Modela normativnog akta, veoma je korisno organizovati više stručnih rasprava i javnih debata, odnosno pokrenuti kampanju lobiranja za usvajanje ovakvog ešenja od strane svih građana na Kosovu i metohiji, kao i od strane pripadnika pojedinih nacionalnih zajednica.

PRILOG I

Uredba br. XY

UNMIK/REG/

Datum DD.MM.GGGG.

**UREDBU O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O SAMOUPRAVI
OPŠTINA NA KOSOVU**

Specijalni predstavnik Generalnog Sekretara:

na osnovu ovlašćenja koje mu daje Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244/99 i Uredbe UNMIK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu i Uredbu UNMIK br 2000-45 o Samoupravi opština na Kosovu od 11 avgusta 2000 g., polazeci od potrebe

- stabilnosti na Kosovu i izgradnje stabilnih i kredibilnih socijalnih, politickih i pravnih institucija,

- decentralizacije "centralne" vlasti, uvođenje i jačanje demokratskih institucija lokalnih, sub-lokalnih i supra-lokalnih zajednica,

- podrške napora uperene ka stvaranju i održavanju multi-etnicnosti, multi-kulturalnosti i multi-konfesionalnosti, uključujući i postignute rezultate lokalnih izbora 2000. godine i izbora za privremene institucije samouprave na Kosovu 2001. godine.

Potvrđujući da je uspostavljanje i jačanje lokalne demokratije preduslov za ostvarivanje ovih ciljeva,

proglašava:

**AMANDAMANE NA UREDBU O SAMOUPRAVI OPŠTINA NA KOSOVU
UNMIK br. 2000/45**

Amandman A - Decentralizacija

Odeljak 1.

Decentralizacija

1.1. Decentralizacija vlasti na Kosovu predstavlja proces prenosa vlasti sa centralnog na lokalni nivo, s ciljem podizanja organizacionog i funkcionalnog kapaciteta lokalne demokratije, posebno sposobnosti lokalnih zajednica da uspostave institucije lokalne samouprave, aktivnog ukljucivanja gradana u jacanje lokalne zajednice uz, istovremeno, jacanje njihove odgovornosti za jacanje integracionih veza i stabilnosti društva na Kosovu.

1.2. Svi akteri procesa decentralizacije imaju obavezu da obezbede ubeljive bezbednosne, politicke, administrativne, ekonomske i kulturne garancije svim gradanima Kosova, kao i Albancima, Srbima, odnosno svim zajednicama na Kosovu.

Odeljak 2.

Pravni osnov decentralizacije

2.1. U ostvarivanju demokratske decentralizacije na Kosovu polazi se od uvažavanja okvira uspostavljenog Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244/99. clan 10. i 11. i Uredba UNMIK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu, poglavlja 1,2,4,5,8 i 12.

Odeljak 3.

Demokratska samouprava lokalnih zajednica

3.1. Vlast na Kosovu ce se decentralizovati uvođenjem novih institucija kao što su mesna zajednica, lokalna, odnosno multietnička policija, regionalna, gradska zajednica i grad, odnosno dogradivanjem postojećih institucija, pre svega uvođenjem drugog veca u skupštine opština i Skupštinu Kosova.

Amandman B - Mesna zajednica

Odeljak 1.

Demokratska samouprava lokalnih zajednica

1.1. Demokratska samouprava je mirnim i demokratskim sredstvima uspostavljena, a geografskim, ekonomskim, demografskim, kulturnim, istorijskim i etničkim karakteristikama uslovljena, administrativna i teritorijalna organizacija Kosova.

1.2. Osnovne jedinice lokalne samouprave su:

- a) mesna zajednica i
- b) opština.

Odeljak 2.

Mesna zajednica

2.1. Mesna zajednica je jedinica lokalne demokratije i samouprave na Kosovu.

2.2. Mesna zajednica je oblik neposrednog odlucivanja gradjana u odlucivanju o lokalnim poslovima.

2.3. Mesna zajednica se osniva za jedno naseljeno mesto, više povezanih malih naselja ili za deo veceg naselja koje, u odnosu na ostale delove, cine zasebno razgranicenu manju celinu (npr. zaseok u ruralnim ili kvart u urbanim podrucjima).

2.4. Inicijativu za osnivanje mesne zajednice mogu dati:

- a. gradani na zborovima,
- b. Gradanske organizacije i udruženja, ukljucujuci Veca i Savete zajednice kao i Sabor zajednica,
- c. Skupštine opština i
- d. Privremene institucije samouprave na Kosovu.

Proceduru i druge uslove osnivanja mesne zajednice utvrduje SPGS.

2.5. Zbor gradana je oblik neposrednog ucešca gradana u donošenju odluka. Na zboru gradana utvrđuju se zajednicki interesi gradana i vrši izbor za clanove Saveta mesne zajednice, na nacin i po proceduri prethodno utvrđenoj na Zboru, a u saradnji sa SPGS i Privremenim institucijama samouprave na Kosovu.

2.6. Organi mesne zajednice su: Savet mesne zajednice i Lokalna kancelarija. Statutom mesne zajednice se mogu odrediti i drugi organi mesne zajednice.

1. Savet mesne zajednice je izvršni organ mesne zajednice i obavlja poslove koji su mu povereni od strane Zbora gradana. Savet mesne kancelarije biraju punoletni gradani koji imaju prebivalište na njenom podrucju.
2. Lokalna kancelarija je operativni organ mesne zajednice.

2.7. Nadležnosti Saveta mesne zajednice su

1. Sazivanje Zbora gradana kada oceni da je to potrebno u cilju utvrđivanja neposrednih interesa gradana;

2. Kontrolisanje rada Lokalne kancelarije;
3. Utvrdivanje finansijskih planova i izveštaja o trošenju sredstava
4. Ostale nadležnosti koje nisu u nadležnosti opština a građani ocene da su u njihovom interesu. Ove nadležnosti se utvrduju Statutom mesne zajednice.

2.8. Savet mesne zajednice bira između sebe šefa lokalne kancelarije koji vodi lokalnu kancelariju i predstavlja i zastupa lokalnu kancelariju u odnosima sa građanima i organima Privremene samouprave na Kosovu, kao i drugim pravnim i fizickim licima.

2.9. Mesna zajednica ima svojstvo **pravnog lica**.

2.10. Privremene institucije samouprave na Kosovu i opština mogu poslove iz sopstvene nadležnosti koji su od neposrednog ili svakodnevnog uticaja na život i rad građana poveriti mesnoj zajednici.

2.11. Sredstva za poverene poslove se obezbeđuju u bužetu opštine, odnosno privremenih institucija samouprave Kosovu.

2.12. U mesnim zajednicama u kojima pripadnici zajednica cine vecinsko stanovništvo ili više od 25% stanovništva, SPGS, privremene institucije samouprave na Kosovu ili opštine mogu trajno ili privremeno, kao mere afirmativne akcije, preneti poslove koji su važni za ocuvanje i razvoj identiteta zajednica.

2.13. Sredstva mesne zajednice su sredstva koja opštine prenose mesnoj zajednici, sredstva koja građani obezbeđuju samodoprinosom ili na drugi nacin, kao i pokloni i druga sredstva. Mesna zajednica koristi ova sredstva u skladu sa svojim planovima i programima utvrđenim na Zboru građana.

Amandman C - Dodatna zaštita prava zajednica u opštini

Odeljak 1.

Dvodomna veca skupština opština

1.1. U opštinama u kojima više od 6% cine pripadnici više od jedne zajednice, skupština opštine se sastoji od **dva doma** i to:

1. Vece građana i
2. Vece mesnih zajednica.

1.2. U nadležnost Veca mesnih zajednica spadaju sva pitanja od znacaja za neposredno uestvovanje gradana u odlucivanju o lokalnim poslovima i za održavanje i razvoj zajednica, posebno:

1. Opšte i strucno obrazovanje;
2. Kutura i umetnost;
3. Upotreba jezika zajednice;
4. Informisanje na jezicima zajednica;
5. Zaštita covekove okoline;
6. Lokalno planiranje;
7. Usmeravanje komunalne i stambene politike lokalne zajednice;
8. Razvoj zdravstva i socijalnih službi u lokalnoj zajednici;
9. Saradnja u planiranju, ubiranja i trošenja sredstava opštinskog budžeta, posebno utvrđivanje vrste i visine doprinosa;
10. Unapređivanje sastava i delovanja lokalne, multietnicke policije.

1.3. U opštinama u kojima je učešće zajednica 1-6%, formira se Komitet za zajednice koji ce imati konsultativnu funkciju u pitanjima iz tacke 1.2.

Odeljak 2.

Odgovarajuca zastupljenost zajednica

2.1. Organi opštine dužni su da obezbede odgovarajucu zastupljenost zajednica u opštinskoj vladi, upravi, javnim preduzecima ustanovama.

2.2. Organi opština u svom radu i odlucivanju dužni su da, u vezi sa pitanjima od znacaja za ostvarivanje sloboda i prava pripadnika zajednica, konsultuju odgovarajuca opštinska Veca zajednica, narocito prilikom imenovanja školskih i drugih odbora, javnih preduzeca i ustanova.

Amandman D - Lokalna policija.

Odeljak 1.

Lokalna policija

1.1. Za održavanje javnog reda i mira na podrucju opštine uspostavlja se lokalna policija koju cine gradani Kosova, odnosno državljani Republike Srbije.

1.2. Lokalna policija obavlja poslove od interesa za lokalnu zajednicu, a narocito održava javni red i mir, komunalni red, zatim obavlja regulaciju lokalnog saobracaja, zaštitu od požara i obezbedenje imovine i objekata.

Amandman E - Regionalna i gradska zajednica

Odeljak 1.

Regionalna (gradska) zajednica.

1.1. Regionalna zajednica je zajednica opština kao institucionalni oblik ostvarivanja prava na samoupravu.

1.2. Pravo na ostvarivanje samouprave je potencijalno pravo koje njegovi nosioci koriste ukoliko to žele i ukoliko ispune uslove koji proizilaze iz Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu.

1.3. Regionalne zajednice su instrument integracije u cilju zaštite od etnickih podela Kosova i one predstavljaju **pravo, ali ne i obavezu**.

1.4. Postupak formiranja regiona pokrecu skupštine opština (zajednica opština) koje su prethodno postavile pitanje regionalog povezivanja na referendumu u svakoj opštini pojedinačno. Da bi referendum uspeo potrebno je da u svakoj opštini najmanje 51% od ukupnog broja gradana koji imaju pravo glasa odgovori pozitivno.

1.5. Po ispunjenju prethodnog uslova formira se statutarna komisija od strane predstavnika svih skupština opština i ona sacinja predlog statuta regiona. Taj predlog treba da bude usvojen od strane dve trecine odbornika u svakoj opštini.

1.6. Na taj nacin usvojen statut iznosi se na referendum pred gradane svake opštine posebno. Da bi statut bio usvojen, potrebno je da u svakoj opštini 51% od ukupnog broja biraca glasa za.

1.7. Ukoliko se sve ovo ne postigne u roku od 12 meseci od dana pokretanja inicijative, pravo na pokretanje nove inicijative stice se po proteku 3 godine.

1.8. Ukoliko neka od skupština odbije da prihvati statut ili njeni gradani na referendumu ne prihvate predlog statuta, ostale opštine se ne lišavaju prava ostvarivanja regionalnog organizovanja.

1.9. Statut regionalne zajednice potvrđuje Skupština Kosova sa dve trecine glasova poslanika u roku od 6 meseci od dana podnošenja.

1.10. Skupština Kosova može odbiti da potvrdi statut ukoliko se njime krše odredbe o regionalnom uređenju sadržane u Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu UNMIK 2001-9, ili ustavne odredbe kojima se utvrđuju osnovna načela i principi i organizacija vlasti.

1.11. U slučaju da Skupština Kosova odbije da potvrdi statut, ona vraća statut zajednici opština navodeći razloge odbijanja.

1.12. Ukoliko zajednica opština u svakoj skupštini opštine posebno ostane pri svojoj odluci, sporno pitanje pokreće se pred Ustavnim sudom Kosova, koji je dužan da u roku od 6 meseci donese odluku.

1.13. Nosioци prava na regionalno samoorganizovanje su susedne opštine, odnosno građani tih opština, koje su zbog međusobne povezanosti uslovljenosti ekonomskim, saobraćajnim, geografskim, istorijskim, kulturnim i tradicionalnim vezama smatraju da određene poslove mogu da obavljaju efikasnije zajedno, a ne odvojeno ili preko centralnih organa vlasti.

Odeljak 2.

Nadležnost regionalne zajednice.

2.1. Opšte nadležnosti regionalne zajednice

2.2. SPGS, uz konsultovanje Skupštine Kosova, donosi uredbu kojom taksativno nabraja područja, obim i vrste ovlašćenja koja su u nadležnosti regionalne zajednice.

2.3. U posebnim slučajevima, imajući u vidu različiti stepen razvijenosti pojedinih delova Kosova, kao i, kulturno-istorijske, ekonomske i druge razloge, regionalnoj zajednici može da bude ostavljeno da iz ponudjenog kataloga preuzme, svojim statutom, nadležnosti koje im odgovaraju.

2.4. Pojedinačne nadležnosti regionalne zajednice su:

1. Utvrđivanje regionalnih organa i službi;
2. utvrđivanje izvora prihoda;
3. upravljanje regionalnom imovinom;
4. industrija regionalnog značaja;
5. poljoprivreda, stocarstvo i šumarstvo;
6. regionalni putevi, mostovi, rečni tokovi, lov, ribolov, melioracija i navodnjavanje;
7. regionalni drumski, rečni i, eventualno, železnički saobraćaj;
8. regionalno planiranje i uređivanje prostora;

9. javni radovi regionalnog znacaja;
10. zdravstvena služba regionalnog znacaja;
11. prosveta i kultura regionalnog znacaja i
12. regionalna policija
13. regionalni, drugostepeni sudovi.

Odeljak 3.

Ovlašćenja i pravni akti.

3.1. Regionalne zajednice imaju normativna, izvršna i upravna ovlašćenja uz mogućnost sudskih ovlašćenja.

3.2. U domenu svojih izvornih (isključivih) zakonodavnih ovlašćenja, zakonski akti koje donosi regionalna zajednice podleže ustavnoj kontroli od strane posebnog veća Vrhovnog suda Kosova (specijalno veće).

3.3. U domenu u kome centralna vlast delegira ovlašćenja regionalnih zajednica, radi regulisanja pojedinog pitanja ili kada se, putem okvirnih zakona, dodeljuje pravo bližeg regulisanja neke materije, regionalna zajednica donosi zakone. Zakoni regionalne zajednice podležu kontroli zakonitosti koju vrši Ustavni sud Kosova.

3.4. U domenu u kome se vrši delegacija izvršnih i upravnih ovlašćenja pravo centralne kontrole zadržavaju centralni organi.

3.5. Za sve druge akte koje donose organi regionalnih zajednica primenjuju se redovni načini sudske i druge kontrole.

Odeljak 4.

Organi regionalne zajednice.

4.1. Organi regionalne zajednice su skupština, vlada, organi uprave, sa mogućnošću formiranja sudova, a zajednice mogu osnivati i druge organe, tela i komisije koji su im potrebni u vršenju njihovih nadležnosti.

4.2. Skupštinu regionalne zajednice biraju građani sa pravom glasa na teritorije regiona. Postupak izbora utvrđuje zakonom skupština regiona.

4.3. Izbor vlade, organa uprave, drugih organa i tela, kao i njihova nadležnost utvrđuju se zakonom regiona.

4.4. U regionalnoj zajednici u kojoj više od 6% stanovništva cine pripadnici više od jedne zajednice, Skupština ima dva veća i to:

1. Veće građana
2. Veće opština

4.5. Zakonom o izborima za skupštinu regionalne zajednice obezbedice se odgovarajuća zastupljenost u Veću građana kao i odgovarajuća zastupljenost opština i mesnih zajednica u kojima pripadnici zajednica cine većinu ili više od 25% stanovnika.

4.6. Izbor vlade, organa uprave, drugih organa i tela, kao i njihova nadležnost utvrđuju se zakonom regionalne zajednice

Odeljak 5.

Odnosi sa Privremenim institucijama samouprave na Kosovu.

5.1. Osnovni principi odnosa između regionalnih zajednica i Privremenim institucijama samouprave na Kosovu su :

1. statut regiona potvrđuje Skupština Kosova. Dok se ne steknu uslovi da statut potvrdi Skupština Kosova kao organ samouprave to spada u nadležnost Specijalnog predstavnika UN za Kosovo;
2. Kontrolu saglasnosti statuta regionalnih zajednica sa odredbama Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu vrši Posebno veće Vrhovnog suda Kosova.
3. opšti akti (regulative) koje su u isključivoj nadležnosti regiona moraju biti u saglasnosti sa aktima nadležne vlasti i podležu kontroli Posebnog veća Vrhovnog suda Kosova;
4. princip supsidijernosti u primeni propisa u slučaju postojanja regionalnog i centralnog propisa prednost u primeni ima regionalni propis. Međutim u slučaju sukoba između propisa regionalne vlasti i propisa centralne vlasti, primenjivace se propis centralne vlasti do odluke posebnog veća Vrhovnog suda Kosova;
5. pravni položaj građana mora biti jedinstveno regulisan za teritoriju celog Kosova i nijedna regionalna zajednica ne može donositi propis niti njegov organ sprovesti mere u vršenju svojih nadležnosti kojima bi se ograničavale slobode i prava građana utvrđene Okvirom ili odgovarajućim aktima, a posebno one slobode koje se odnose na slobodu kretanja, nastanjivanja i zaposlenja i imovinskih prava;
6. uvodi se postupak harmonizacije pravnih propisa regionalnih zajednica putem donošenja zakona kojima ce se utvrditi neophodna načela za usklađivanje

PROJEKT

**IZGRADNJA I RAZVOJ LOKALNE
SAMOUPRAVE NA KOSOVU I METOHLJI**

YUCOM/FER, Beograd, Juli - Oktobar 2002.

25

- propisa regionalnih zajednica u materiji iz njegove nadležnosti. Neophodnost primene postpka harmonizacije utvrđuje Skupština Kosova glasanjem u oba doma posebno, pri cemu je potrebno postici apsolutnu vecinu u oba doma;
7. regionu mogu medusobnu saradnju urediti sporazumom ;
 8. federalizacija regionalnih zajednica ni u kom slucaju nije dozvoljena a svi sporazumi o saradnji izmedu regiona (izuzev onih kojise odnose na upravljanje i rad sopstvenih službi) podleže potvrdi od strane Skupštine Kosova na isti nacin kao i postupak harmonizacije;
 9. nijedno svoje pravo regionalna zajednica ne može vršiti na štetu drugog regiona;
 10. centralna vlast raspolaže pravom neposredne intervencije u cilju ocivanja jedinstva Privremene samouprave na Kosovu i jedinstva pravnog poretka, zaštite prava drugih regionalnih zajednica i radi zaštite opšteg interesa. Odluku o postojanju takve potrebe donosi Skupština Kosova apsolutnom vecinom glasova u oba doma.

5.2. Odnosi izmedu regionalne zajednice i Privremenim institucijama samouprave na Kosovu posebno se ogleđaju u:

- a) ucešcu regionalne zajednice u Privremenim institucijama samouprave na Kosovu;
- b) principu jedinstva i
- c) principu solidarnosti.

5.3. Formiranje regionalnih zajednica u procesu decentralizacije mora biti u skladu sa Ustavnim okvirom za privremenu samoupravu na Kosovu. Ovaj princip odnosi se i na decentralizaciju pravnih izvora.

Odeljak 6.

Finansiranje regionalnih zajednica

6.1. Uredbom SPGS odnosno odgovarajucim zakonom Skupštine Kosova i zakonom regionalne zajednice utvrđuju se izvori finansiranja potreba regionalnih zajednica.

6.2. za potrebe finansiranja regionalnih zajednica, centralna vlast delimicno ili potpuno prepušta sopstvene izvore prihoda.

6.3. Regionalne zajednice preko Doma lokalnih zajednica u Skupštini Kosova obezbeđuju svoje ucedce u vrešnju vlasti od strane privremenih institucija samouprave na Kosovu.

Odeljak 7.

Grad

7.1. Grad je jedinica lokalne samouprave koja predstavlja prirodnu, urbanu društvenu celinu i koja ima više od 10.000 stanovnika.

7.2. U sastav grada, pored užeg gradskog područja, mogu biti uključena i prigradska naselja koja sa gradom cine prirodu i društvenu celinu koja je povezana svakodnevnim potrebama stanovništva od lokalne važnosti.

Odeljak 8.

Nadležnosti grada

8.1. Gradovi koji cine zajednicu dve ili više opština (gradska zajednica opština) imaju isti status i nadležnosti kao regionalna zajednica.

8.2. Postupak formiranja gradske zajednice je isti kao i postupak formiranja regionalne zajednice.

8.3. Priština i Mitrovica se reorganizuju u gradsku zajednicu dve odnosno više opština pri čemu se posebna pažnja poklanja potrebam zaštite prava i interesa zajednica. SPGS utvrđuje pravila reorganizacije Prištine i Mitrovice i stara se o primeni ovih pravila.

Odeljak 9.

Organi grada

9.1. Organi grada su:

Skupština grada i
Gradska vlada

9.2. Zastupljenost zajednica u upravljanjima poslovima grada ostvarice se pod istim uslovima kao i u organima i lokalnoj multietničkoj policiji opština.

PRILOG II

Uredba br. XY

UNMIK/REG/

Datum DD.MM.GGGG.

UREDBA O IZMENAMA I DOPUNAMA UREDBE O USTAVNOM OKVIRU ZA PRIVREMENU SAMOUPRAVU NA KOSOVU Unmik br. 2001-9.

Specijalni predstavnik Generalnog Sekretara:¹

na osnovu ovlašćenja koje mu daje Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244/99 i Uredbe UNMIK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu i Uredbu UNMIK br 2000-45 o Samoupravi opština na Kosovu od 11 avgusta 2000 g., polazeci od potrebe:

- stabilnosti na Kosovu i izgradnje stabilnih i kredibilnih socijalnih, politickih i pravnih institucija,
- decentralizacije "centralne" vlasti, uvođenje i jačanje demokratskih institucija lokalnih, sub-lokalnih i supra-lokalnih zajednica,
- podrške napora uperene ka stvaranju i održavanju multi-etnicnosti, multi-kulturalnosti i multi-konfesionalnosti, uključujući i postignute rezultate lokalnih izbora 2000. godine i izbora za privremene institucije samouprave na Kosovu 2001. godine.

Potvrđujući da je uspostavljanje i jačanje lokalne demokratije preduslov za ostvarivanje ovih ciljeva,

Proglašava sledeće:

AMANDAMANE NA UREDBU O USTAVNOM OKVIRU ZA PRIVREMENU SAMOUPRAVU NA KOSOVU UNMIK br. 2001-9

Amandman A - Decentralizacija

Odeljak 1.

Decentralizacija

1.1. Decentralizacija vlasti na Kosovu predstavlja proces prenosa vlasti sa centralnog na lokalni nivo, s ciljem podizanja organizacionog i funkcionalnog kapaciteta lokalne demokratije, posebno sposobnosti lokalnih zajednica da uspostave institucije lokalne

¹ Odredbe ove uredbe bi trebale dodatno da budu usklađene sa Ustavnim okvirom za Privremenu samoupravu na Kosovu.

samouprave, aktivnog uključivanja građana u jačanje lokalne zajednice uz, istovremeno, jačanje njihove odgovornosti za jačanje integracionih veza i stabilnosti društva na Kosovu.

1.2. Svi akteri procesa decentralizacije imaju obavezu da obezbede ubeljive bezbednosne, politicke, administrativne, ekonomske i kulturne garancije svim građanima Kosova, kao i Albancima, Srbima, odnosno svim zajednicama na Kosovu.

Odeljak 2.

Pravni osnov decentralizacije

2.1. U ostvarivanju demokratske decentralizacije na Kosovu polazi se od uvažavanja okvira uspostavljenog Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244/99. član 10. i 11. i Uredba UNMIK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu, poglavlja 1,2,4,5,8 i 12.

Odeljak 3.

Demokratska samouprava lokalnih zajednica

3.1. Vlast na Kosovu ce se decentralizovati uvođenjem novih institucija kao što su mesna zajednica, lokalna, odnosno multietnička policija, regionalna, gradska zajednica i grad, odnosno dogradivanjem postojećih institucija, pre svega uvođenjem drugog veća u skupštine opština i Skupštinu Kosova.

Amandman B - Mesna zajednica

Odeljak 1.

Mesna zajednica

1.1. Mesna zajednica je jedinica lokalne demokratije i samouprave na Kosovu.

1.2. Mesna zajednica je oblik neposrednog odlučivanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima.

1.3. Mesna zajednica se osniva za jedno naseljeno mesto, više povezanih malih naselja ili za deo većeg naselja koje, u odnosu na ostale delove, cine zasebno razgranicenu manju celinu (npr. zaseok u ruralnim ili kvart u urbanim područjima).

Amandman C - Dodatna zaštita prava zajednica u opštini

Odeljak 1.

Dvodomna veca skupština opština

1.1. U opštinama U kojima više od 6% cine pripadnici više od jedne zajednice, skupština opštine se sastoji od **dva doma** i to:

1. Vece gradana i
2. Vece mesnih zajednica.

Amandman D - Lokalna policija.

Odeljak 1.

Lokalna policija

1.1. Za održavanje javnog reda i mira na podrucju opštine uspostavlja se lokalna policija koju cine gradani Kosova, odnosno državljani Republike Srbije.

1.2. Lokalna policija obavlja poslove od interesa za lokalnu zajednicu, a narocito održava javni red i mir, komunalni red, zatim obavlja regulaciju lokalnog saobracaja, zaštitu od požara i obezbedenje imovine i objekata.

Amandman E - Regionalna i gradska zajednica

Odeljak 1.

Regionalna (gradska) zajednica.

1.1. Regionalna zajednica je zajednica opština kao institucionalni oblik ostvarivanja prava na samoupravu.

1.2. Pravo na ostvarivanje samouprave je potencijalno pravo koje njegovi nosioci koriste ukoliko to žele i ukoliko ispune uslove koji proizilaze iz Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu.

1.3. Regionalne zajednice su instrument integracije u cilju zaštite od etnickih podela Kosova i one predstavljaju **pravo, ali ne i obavezu**.

1.4. Gradovi koji cine zajednicu dve ili više opština (gradska zajednica opština) imaju isti status i nadležnosti kao regionalna zajednica.

1.5. Postupak formiranja gradske zajednice je isti kao i postupak formiranja regionalne zajednice.

1.6. Priština i Mitrovica se reorganizuju u gradsku zajednicu dve odnosno više opština pri čemu se posebna pažnja poklanja potrebam zaštite prava i interesa zajednica. SPGS utvrđuje pravila reorganizacije Prištine i Mitrovice i stara se o primeni ovih pravila.

Amandman F - Dodomnost Skupštine Kosova izraz i potvrda decentralizacije i demokratizacije, kao i zaštite zajednica na Kosovu.

Odeljak 1.

Struktura Skupštine Kosova

1.1. Skupština Kosova ima dva doma:

- a. Dom građana
- b. Dom lokalnih zajednica

1.2. U Domu građana predstavljeni su svi građani u skladu sa nacelom »jedan čovek – jedan glas« i uz primenu korektivnog principa utvrđenog Ustavnim okvirom za privremenu samoupravu na Kosovu.

1.3. Dom lokalnih zajednica sačinjavaju predstavnici lokalnih zajednica, odnosno opština, kao i onih mesnih zajednica u kojim pripadnici manjine čine većinu ili više od 25% stanovništva.

1.4. Članovi Doma lokalnih, zajednica biraju se tako što po jedan predstavnik iz svake opštine, odnosno mesne zajednice, biva, na predlog SPGS a u dogovoru s Vladom Kosova, imenovan iz postojećeg sastava skupština opština odnosno Saveta mesne zajednice.

1.5. Dom lokalnih zajednica predstavlja drugi dom koji učestvuje u radu Skupštine Kosova sa pravom odlučivanja u onim pitanjima koja se tiču statusa i ovlašćenja ovih zajednica.

PRILOG III

Uredba br. XY

UNMIK/REG/

Datum DD.MM.GGGG.

UREDBA O INSTITUCIJAMA I PROCEDURAMA OSTVARIVANJA PRAVA NA SAMOORGANIZOVANJE ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA NA KOSOVU

Specijalni predstavnik Generalnog Sekretara

Na osnovu ovlašćenja koja mu daje *Rezolucija Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244/99* i *Uredba UMNİK-a br. 2001/9 o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu*, uzimajući u obzir dostignuca na uspostavljanju privremenih institucija samouprave na lokalnim izborima 2000 i opštim izborima 2001. godine, i potrebu da se potpuno zaštite i poštuju prava svih zajednica, a *polazeci od stava*

- da su zajednice integralni deo multietnickog društva i aktivan cinilac etnickog, verskog, kulturnog i jezickog pluralizma na Kosovu, da delotvorno ucece srpske zajednica u javnom životu predstavlja suštinski deo miroljubivog i demokratskog društva Kosova, a da privremene institucije samouprave na Kosovu imaju obavezu da poštuju međunarodno priznata ljudska prava i vladavinu prava kao i da stvaraju uslove i ustanove cije delovanje obezbedjuje delotvorno ucešće zajednica u javnom životu Kosova,

- da je potrebno da se podrže i ohrabre napori upereni ka održavanju multi-etnicnosti, multi-kulturalnosti i multi-konfesionalnosti, da se svim gradjanima na Kosovu omoguci slobodno razvijanje, ispoljavanje i zaštitu nacionalne i etnicke posebnosti, bez diskriminacije po osnovu nacionalne ili etnicke pripadnosti i bez bilo kakvog oblika nasilne asimilacije, da se omoguci pun razvoj Kosova kao otvorenog društva tolerancije, saradnje, mira i napretka, da se ucvrsti mir, bezbednost Kosova i svekolikog Regiona,

proglašava

UREDBU O INSTITUCIJAMA I PROCEDURAMA OSTVARIVANJA PRAVA NA SAMOORGANIZOVANJE ZAJEDNICA I NJIHOVIH PRIPADNIKA NA KOSOVU

Odeljak 1.

Predmet Uredbe

1.1. Uredbom o institucijama i procedurama ostvarivanja prava na samorganizovanje zajednica na Kosovu (u daljem tekstu: Uredba), uređuju se, kao i ostvarivanje, ocuvanje i zaštita tih sloboda i prava.

Odeljak 2

Pravni osnov

2.1. Uredbom se omogućuje zaštita i osigurava ostvarivanje prava i sloboda svih građana, naročito prava na nacionalnu posebnost srpske i drugih zajednica, kao integralni deo multietničkog društva na Kosovu, na nivou najviših standarda savremene međunarodne zajednice, posebno onih sadržanih u:

- Povelji Ujedinjenih Nacija;
- Univerzalnoj deklaraciji o pravima čoveka (1948);
- Međunarodnim paktovima o ljudskim pravima (1966);
- Međunarodnoj konvenciji o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1966);
- Konvenciji UNESCO o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvete (1960);
- Konvenciji UN o pravima deteta (1989);
- Deklaraciji UN o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etničkim, verskim i jezičkim manjinama (1992);
- Okvirnoj konvenciji Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina (1994);
- Evropskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima (1992);
- Završnom aktu KEBS iz Helsinkija (1975);
- Zaključnom dokumentu Madridskog sastanka (1983);
- Zaključnom dokumentu Beckog sastanka (1989);
- Dokumentu sa drugog sastanka Kopenhagenske konferencije o ljudskoj dimenziji KEBS (1990);
- Pariskoj povelji za novu Evropu (1990);
- Helsinškom dokumentu (1992);
- kao i drugim odgovarajućim dokumentima OEBS, a
- naročito u poglavljima 3, 4 i 12 Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu.

Odeljak 3.

Pravo na samoorganizovanje

3.1 Zajednica ima pravo na samoorganizovanje u cilju ostvarivanja prava utvrdjenih Ustavnim okvirom i ovom Uredbom.

3.2 U ostvarivanju prava iz stava 3.1, zajednica ima pravo na organizovanje svoje samouprave.

3.3 Nacin, oblici i sadržina ostvarivanja prava na samoorganizovanje uređuju se ovom Uredbom, a, po potrebi, bliže razradjuju na ovoj Uredbi zasnovanim aktima privremenih institucija samouprave i organa lokalne samouprave.

Odeljak 4.

Oblici organizovanja samouprave zajednica

4.1 Osnovni oblici organizovanja samouprave zajednica su:

1. Vece zajednice, i
2. Savez zajednice.

4.2. Odredba iz stava 4.1. ne isključuje obrazovanje i nekih drugih oblika organizovanja samouprave za koje se odluce zajednice.

4.3. Vece zajednice i savez zajednice uspostavljaju se u cilju omogucavanja vertikalnog i horizontalnog povezivanja pripadnika zajednica, odnosno samouprava zajednica i u cilju decentralizacije demokratske vlasti i ostvarivanja samouprave, koja je prihvacena u *Rezoluciji Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999)* i *poglavlju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu*.

4.4. Vece zajednice i savez zajednice uspostavljaju se u cilju jacanja znacaja civilnog društva i omogucavanja gradanima - pripadnicima zajednice da vrše svoja prava i uživaju svoje slobode.

Odeljak 5.

Demokratski izbori za organe samouprave zajednica

5.1. Institucije samoorganizovanja, odnosno samouprave zajednica uspostavljaju se na osnovu demokratskih izbora gradjana, pripadnika zajednice.

5.2. Izbori sprovedeni u svakoj od zajednica se sprovode pod kontrolom OEBS-a. Na izborima se biraju predstavnici zajednica za tela zajednica koja deluju u okviru

nadležnosti utvrđenih u *poglavljju 4. Ustavnog okvira za privremenu samoupravu na Kosovu* i u drugim oblastima od značaja za ostvarivanje sledećih ciljeva:

1. prava na samoorganizovanje,
2. prava na službenu upotrebu maternjeg jezika,
3. prava na korišćenje nacionalne zastave i drugih simbola,
4. sistem obrazovanja, kulture, informisanja i sporta, vodeći računa o vrednostima i potrebama dotične zajednice;
5. proporcionalna zastupljenost u komandnom kadru u profesionalnim vojnim i policijskim jedinicama, kao i u drugim javnim službama;
6. pravo na ubiranje samodoprinosa radi samofinansiranje, uz pravo na finansijsku pomoć iz budžeta Kosova;
7. pravo na regionalnu i međunarodnu saradnju.

Odeljak 6.

Veće zajednice

6.1. Zajednica osniva Veće zajednice, kao javna tela samouprave zajednica, za teritoriju mesne zajednice, opštine ili grada.

6.2. Veće ima svojstvo **pravnog lica** i osniva se i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge društvene organizacije i udruženja građana.

6.3. Veće donosi svoj **statut** kojim se, u skladu sa *Ustavnim okvirom za privremenu samoupravu na Kosovu*, odgovarajućim normativnim ili drugim aktima, precizira, između ostalog, i:

1. naziv, sedište i simbol Veca;
2. pojašnjenja nadležnost Veca i način njegovog delovanja, a u skladu s odredbama Uredbe;
3. organizacija Veca (vrste, sastav i ovlašćenja glavnih i pomoćnih organa i radnih tela);
4. način izbora za sve organe i tela;
5. način finansiranja Veca i raspolaganja sredstvima i materijalnim dobrima;
6. organizovanje, finansiranje i način rada prosvetnih, kulturnih i drugih ustanova koja osniva Veće;
7. druga pitanja (lokalni praznici zajednice, priznanja koja dodeljuje Veće zajednice i sl.).

6.4. U nadležnost Veca spada da predstavljanje zajednice i biranje i organizovanje izbora za predstavnike zajednica u telima predviđenim zakonom ili odgovarajućim aktima.

6.5. Vece ucestvuje u kreiranju politike, u donošenju i sprovođenju odluka iz sledećih oblasti:

1. opšte i stručno obrazovanje;
2. kultura i umetnost;
3. upotreba jezika zajednice;
4. zaštita čovekove okoline;
5. lokalno planiranje;
6. usmeravanje komunalne i stambene politike lokalne zajednice;
7. briga o prirodnim resursima;
8. razvoj zdravstva i socijalnih službi u lokalnoj zajednici;
9. saradnja u ostvarivanju i kontroli poreske politike, naročito ubiranja i trošenja sredstava iz budžeta kao i utvrdjavnje vrste i visine doprinosa iz odeljka 5, stav 5.3. tačka 7. ove Uredbe;
10. unapređivanje turizma i transporta;
11. staranje o organizaciji sudstva i njegovom delovanju u skladu s zakonom;
12. unapređivanje sastava i delovanja lokalne multietnicke policije.

6.6. Na teritoriji jedne opštine ili jednog grada može postojati **samo jedno** Vece iste zajednice.

Odeljak 7.

Savez zajednice

7.1 Veka jedne iste zajednice mogu se, na nivou Kosova ili na nivou regionalne zajednice, udruživati u Savez zajednice (u daljem tekstu: Savez).

7.2 Savez je **pravno lice** koje se osniva i registruje pod istim uslovima pod kojima i druge društvene organizacije i udruženja građana.

7.3 Na nivou Kosova odnosno regionalne zajednice može postojati samo jedan savez date zajednice.

7.4 Na Saveze se u svemu shodno primenjuju rešenja koja važe za veka zajednica, kako je to utvrđeno Odeljkom 6. Uredbe.

Odeljak 8.

Sabor zajednica

8.1. Sabor zajednica (u dljem tekstu: Sabor) predstavlja oblik ad hoc ili trajnog slobodnog udruživanja pripadnika dve ili više zajednica, a radi ostvarivanja sloboda i prava garantovanih Uredbom.

8.2. Za podrucje mesne zajednice, opštine, grada, regiona, Kosova mogu se obrazovati sabori zajednica koje cine pripadnici razlicitih zajednica u individulanom svojstvu ili kao predstavnici veka ili saveza razlicitih zajednica sa odnosnog podrucja (mesna zajednica, opština, grad, regionalna zajednica).

8.3 U Saboru zajednica na nivou Kosova, preko svojih predstavnika, zastupljene su sve zajednice koje žive na Kosovu. Predstavnike svake od zajednica bira, po izbornim pravilima koja sam usvaja i u postupku koji sam organizuje, kosovski savezi datih zajednica, a ako ovih nema – regionalni savezi. Ako nije konstituisan ni kosovski a ni regionalni savez, predstavnici odnosne zajednice biraju se od strane postojećih Veka, u postupku i na nacin koji su utvrdila ta Veka.

8.4. Predstavnici zajednica u gradskom ili opštinskom saboru, biraju se na nacin i u postupku koji su utvrdila odnosno organizovala Veka zajednica koje se udružuju u Sabor.

8.5. Sabor ima svojstvo pravnog lica.

8.6. Statutom Sabora uredjuju se, u skladu sa ovom Uredbom, organizacija sabora, njegova nadležnost i nacin delovanja, finansiranje, raspodela sredstava i druga pitanja od znacaja za funkcionisanje Sabora.

8.7. U slucaju da Sabor iz bilo kog zakonom predvidjenog razloga pestane da postoji, njegova imovina pripada Fondu iz Odeljka 10. Uredbe.

8.8. Na nivou jedne opštine, grada, regionalne zajednice odnosno Kosova može postojati samo jedan Sabor zajednica.

Odeljak 9.

Odnos privremenih insitucija samouprave i organa lokalne samouprave prema samoupravi zajednica

9.1. Privremene insitucije samouprave i organi lokalne samouprave na Kosovu obavezni su da zatraže mišljenje organa manjinske samouprave (zavisno od slucaja, sabora, saveza ili veka) o pitanjima teritorijalno-politicke podele, odnosno kada odlucuju o odredjivanju i promeni granica izmedju opština, odredjivanju izbornih jedinica, izradi i donošenju

razvojnih planova i planova životne sredine kao i o drugim pitanjima od značaja za ostvarivanje i zaštitu prava zajednice na datom području.

9.2 Privremene institucije samouprave i organi lokalne samouprave na Kosovu dužni su da blagovremeno razmotre mišljenje samouprave zajednica iz stava 9.1. i da u pisanom obliku obrazlože svoj stav.

9.3. Samouprave zajednica imaju pravo da se samoinicijativno obrate privremenim institucijama samouprave i lokalnim organima odnosno njihovim rukovodiocima sa zahtevom kojim:

- traže informaciju o svim pitanjima od značaja za položaj zajednice i njihovih pripadnika;
- daju svoje obrazložene predloge, uključujući i predloge za donošenje ili izmenu odgovarajućih propisa, za rešavanje izvesnih kadrovskih pitanja, za preuzimanje drugih konkretnih mera, i
- kritikuju pojedine odluke i uobičajenu praksu funkcionisanja pojedinih organa, ustanova i organizacija koja predstavlja povredu sloboda i prava zajednica i njihovih pripadnika.

9.4. Nadležni organ odnosno njegov rukovodilac dužan je da na zahtev iz prethodnog stava odgovori u roku od 30 dana.

9.5. Ukoliko odnosi organ (njegov rukovodilac) nije nadležan u konkretnom slučaju, dužan je da zahtev u roku od tri dana prosledi nadležnom organu.

9.6. Sabor zajednica i savez zajednice imaju pravo inicijative u vođenju državne politike o zaštiti sloboda i prava zajednica i njihovih pripadnika, kao i pravo inicijative i podnošenja predloga za izmenu odgovarajućih zakonskih i drugih odredbi.

Odeljak 10.

Fond za podsticanje stvaralaštva zajednica

10.1. Skupština Kosova, radi podrške aktivnostima značajnim za održavanje etničkih posebnosti zajednica i njihovih pripadnika u oblasti kulture, stvaralaštva, informisanja i slično, osniva Fond za podsticanje stvaralaštva zajednica (u daljem tekstu: Fond).

10.2. Fond će posebno podržavati socijalne, kulturne, obrazovne i naučne projekte i ustanove koje pripremaju stručnjake i programe značajne za očuvanje i razvoj zajednica kao i za međuetničku saradnju.

10.3. Sredstva neophodna za rad Fonda obezbedjuju se u budžetu Kosova u iznosu od najmanje 1 % ukupnih sredstava budžeta.

10.4 Uredbom o osnivanju Fonda obezbedjuje se odgovarajuca zastupljenost predstavnika zajednica u upravljanju Fondom.

Odeljak 11.

Kažnjiva dela

11.1. Zabranjeno je i kažnjivo svako delovanje koje ima za cilj ili ugrožava opstanak zajednice, izaziva nacionalnu ili etnicku mržnju i netrpeljivost, dovodi do diskriminacije ili neravnopravnog položaja zajednice ili njenog pripadnika.

11.2. Vrste krivičnih i drugih kažnjivih dela iz stava 11.1, a kazne za njih utvrđuju se zakonom.

Odeljak 12.

Stupanje Uredbe na snagu

12.1. Uredba stupa na snagu 10. dana po objavljivanju, a primenjuje se nakon isteka 30 dana po stupanju na snagu.

12.2. Od dana stupanja na snagu, ne primenjuju se odredbe drugih pravnih akata koje su u suprotnosti sa ovom Uredbom.

Odeljak 13.

Postupak izmena i dopuna Uredbe

13.1. SPGS može da, po sopstvenoj inicijativi ili na osnovu zahetva koji podrže dve trecine članova Skupštine Kosova, izvrše izmene i dopune Uredbe.

13.2. Predlog SPGS – u za izmenu i dopunu Uredbe mogu podneti i Sabor zajednica i Savez zajednice na nivou Kosova, kao i Ombudsman Kosova.

Odeljak 14.

Nadzor nad sprovođenjem Uredbe

14.1. Obaveze u ostvarivanju Uredbe posebno imaju privremene institucije samouprave, a obavezu i pravo nadzora nad sprovođenjem Uredbe ima SPGS- a.

Odeljak 15.

Javna dostupnost Uredbe

15.1. SPGS se stara o tome da Uredba i svi drugi akti doneti na osnovu ove Uredbe budu dostupni javnosti, u autenticnom prevodu, na engleskom, albanskom, srpskom, odnosno drugim jezicima zajednica koje žive na Kosovu i to s danom objavljivanja.

Potpisano, oktobra 2002. godine

Specijalni predstavnik Generalnog sekretara

* * * *